

FORUM

juristenkrant@wolterskluwer.com

'Onze minister-president is bereid heel wat juridische bescherming overboord te gooien zonder daar iets voor in de plaats te stellen. Dat gaat allemaal overigens vrij geruisloos. Als jurist vind ik het een uiterst zorgelijke ontwikkeling dat zowat alle partijen daarin mee lijken te gaan.'

De Nederlandse premier Mark Rutte opperde een eventuele uitstap van Nederland uit het EVRM, en dat baart schrijver Maxim Februari zorgen.

KNACK, 22 MAART 2017

Openbare wetgevingsadviezen: belangrijke stap naar meer transparantie

De publicatie van de adviezen van de afdeling Wetgeving van de Raad van State is een trendbreuk in ons publiek recht, en moet leiden tot meer transparantie van het regelgevingsproces, stelt Dries Van Eeckhoutte. Maar hij wijst ook op een aantal uitdagingen.

Dries Van Eeckhoutte

Naast de traditionele nieuwjaarswensen en tariefverhogingen bracht 1 januari 2017 ook een opmerkelijke nieuwheid voor het Belgische publiekrecht: alle adviezen van de Raad van State worden voortaan gepubliceerd.

Over ontwerpen van wet- en regeringsbesluiten moet het advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State worden ingewonnen voordat die teksten aan het parlement kunnen worden voorgelegd, of door de regering kunnen worden aangenomen. In het advies onderzoekt de Raad de overeenstemming van het ontwerp met de hogere rechtsnormen. Naast verplichte lectuur voor beleidsmakers, vormen de adviezen van de Raad van State dan ook boeiende lectuur voor advocaten en academici op zoek naar een juridische duiding bij de vervolgens aangenomen tekst of van de erin besproken hogere rechtsnormen.

Tot voor kort werden de adviezen van de Raad van State niet bekendgemaakt. Er was een praktijk van vertrouwelijkheid, waarbij slechts bepaalde adviezen door de adviesaanvragers zelf publiek werden gemaakt. Ten eerste worden adviezen over ontwerp van wettelijke normen

bekendgemaakt in de parlementaire stukken. Ten tweede worden adviezen over ontwerpbesluiten gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad in het zeldzame geval dat het besluit vergezeld is van een verslag aan de Koning of aan de regering. Al bij al werd zo ongeveer een kwart van de adviezen bekendgemaakt, maar ook voor die adviezen was een systematische consultatie niet eenvoudig. Wie bijvoorbeeld meer wenste te weten te komen over de jurisprudentie van de Raad van State over de bevoegdheidsverdeling voor het bepalen van straffen en sancties, wachtte een arbeidsintensieve zoektocht doorheen een bos aan parlementaire stukken van

De regeringen komen onder druk te staan om voortaan duidelijk te motiveren waarom ze bepaalde opmerkingen van de Raad van State niet volgen.

verschillende parlementen, waarbij de beschikbare zoekrobots weinig of geen hulp boden. Wie meer wilde weten over de bevoegdheidsverdeling inzake mobiliteit stond dan weer *de facto* voor een gesloten deur aangezien de materie voornamelijk gereguleerd wordt in uitvoeringsbesluiten.

36.000

De wetgever heeft een einde gemaakt aan die praktijk van vertrouwelijkheid. Sinds 1 januari 2017 worden de adviezen van de Raad van State bekendgemaakt op zijn website. Voor adviezen over ontwerp van wettelijke norm gebeurt dat op het ogenblik dat het ontwerp wordt ingediend bij het parlement. Voor adviezen over ontwerp van reglementair besluit gebeurt het op het ogenblik dat de aangenomen tekst in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt. Adviezen die vóór 2017 zijn gegeven, worden geleidelijk aan ter beschikking gesteld en moeten uiterlijk op 1 januari 2019 zijn bekendgemaakt. Op het ogenblik van schrijven zijn op die manier al 36.000 adviezen beschikbaar, of vijftientig jaar aan jurisprudentie.

De adviezen worden ontsloten via een zoekfunctie. Er kan worden gezocht op een zoekterm of op het nummer van het advies. De zoekopdracht kan vervolgens worden verfijnd via een reeks filters, zoals het jaar waarin het advies werd verleend (bijvoorbeeld adviezen verleend in 2013), de aard van het ontwerp (bijvoorbeeld ontwerp van koninklijk besluit) en de adviesaanvrager (bijvoorbeeld Vlaamse regering). Daarnaast wordt ook een lijst met recent gepubliceerde adviezen beschikbaar gesteld en worden de adviezen ook ontsloten via de wetgevingsdatabank Reflex (door middel van een link naar het advies in de identificatiefiche van de tekst).

De bekendmaking van nieuwe adviezen gebeurt samen met de tekst waarop het advies betrekking heeft. Dat maakt het advies niet alleen begrijpbaar, maar op basis van een vergelijking met de finaal aangenomen tekst kan op die manier ook worden nagegaan of de opmerkingen van de Raad van State werden gevolgd.

UITDAGINGEN

De bekendmaking is een verdere stap naar meer transparantie in het wet- en regelgevingsproces en het ontsluit een schatkamer aan publiekrechtelijke en andere rechtsgeleerde beschouwingen.

Die ontwikkeling komt ook met enkele uitdagingen. Doordat het lezerspubliek van de Raad van State gevoelig werd uitgebreid, zal de Raad van State zich gedwongen voelen om zijn schrijfstijl aan te passen. Aangezien alle adviezen over uitvoeringsbesluiten voortaan worden bekendgemaakt, komen de regeringen onder druk te staan om voortaan duidelijk te motiveren waarom ze bepaalde opmerkingen van de Raad van State niet volgen, al is het maar om de kans te verkleinen dat het niet volgen van een opmerking aanleiding zou geven tot een (succesvol) rechterlijk beroep tegen de aangenomen tekst. Maar ook alle andere juristen zullen zich een nieuwe reflex eigen moeten maken: met name zich rekenschap geven van het feit dat voortaan ook voor besluiten van de uitvoerende macht *travaux préparatoires* publiek beschikbaar zijn.

Deze stap naar verdere transparantie in de totstandkoming van regeringsbesluiten is overigens geen eindpunt. Op relatief korte termijn kondigen zich nog enkele verdere stappen aan. Zo hebben België en de EU zich er tegenover derde staten toe verbonden om voor handelsge-relateerde ontwerpbesluiten op een algemene wijze te voorzien in een motivering en te voorzien in een openbaar onderzoek vooraleer de tekst kan worden aangenomen.

Dries Van Eeckhoutte is auditeur in de Raad van State en assistent aan de Université Saint-Louis Bruxelles.

www.raadvanstate.be

Artikelen 77 en 283 van de Associatie-Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en hun Lidstaten, enerzijds, en Oekraïne, anderzijds, gedaan te Brussel op 21 maart 2014 en op 27 juni 2014

COLUMN
Bert Kruismans

Genoeg is genoeg

Het zal u misschien verbazen, maar dit moet u echt wel weten. Een mens leeft niet alleen van het schrijven van columns in De Juristenkrant. Let op, ik word daar wel voor betaald, uiteraard, anders zou ik dat ook niet doen, maar een euh, vette potpot is het niet. Bijgevolg ga ik door het leven zoals een goeie Vlaamse sporthal, of een gedegen Belgische para. Ik ben zeer polyvalent. Oudjes op de roltrap helpen in het Centraal Station van Brussel of dronkenlappen achtervolgen op de Meir in Antwerpen behoort (nog) niet tot mijn takenpakket, maar voor de rest is heel veel mogelijk. Het presenteren van colloquia, academische zittingen, prijsuitreikingen en congressen is toevallig één van mijn specialiteiten. Zo had ik onlangs het genoegen om in de beurs van Brussel, naar aanleiding van de start van de week van het geld, de nationale conferentie te presenteren. Het was prettig, vermoeiend, leerzaam en plechtig. Want koningin Mathilde was ook aanwezig, dan weet je wel dat het plechtig is.

Die ochtend was ik ook te gast bij het Radio 1-programma Hautekiet voor een diepte-interview van twee minuten. Ik vertelde dat ik als kleine zelfstandige mijn financiële zaken goed in de gaten hield en dat ik een spaarder en belegger was. Veel meer kon ik niet kwijt, daar

was geen tijd voor. Maar dat was ook niet erg. Ik moest me toch op mijn presentatie-opdracht concentreren en Jan Hautekiet wou, zeer terecht, in zijn programma ook aandacht schenken aan mensen die het financieel veel moeilijker hebben. Was mijn radio-interventie zeer kort, het leverde toch één zure reactie op Twitter op. Een man vroeg zich af 'hoeveel heeft kruismans #openzijnisvoorarmen'.

Die ene reactie was voor mij de zoveelste illustratie van de verkrampte manier waarop we in dit land met geld omgaan. Wat weten we eigenlijk van dat slijk der aarde? Niks. Het enige wat ons interesseert, is het antwoord op de vraag: 'Wat heeft een ander?' Sommigen noemen dat dus openheid. Maar de manier waarop iemand zijn vermogen heeft verzameld of verloren of de wetten waaraan het geldverkeer voldoet, dat interesseert de meesten onder ons geen fluit. Elk onderzoek naar de financiële kennis van de Belg bewijst het keer op keer. Wij zijn financiële analfabeten. En dat kan ook niet anders, geld is één van de laatste taboes in onze samenleving. Op familiefeestjes worden enthousiast kook- en verbouwtips uitgewisseld. Welk bier is nu het beste om bij je stooftvles te gooien en hoe herken je een goeie natuursteen voor het werkblad in de keuken? Dankzij onze ouders, burens en vrienden kunnen

we dat allemaal te weten komen. Maar wat is een beleggingsfonds, waar kan je in alle vertrouwen gouden munten kopen en is pensioensparen nog altijd interessant? Daar gaan we het nu toch niet over hebben zeker? Want spreken is zilver maar zwijgen is goud. Praten over geld zorgt alleen maar voor stigmatisering, afgunst en zure oprispingen op twitter. *Vivons heureux, vivons cachés.*

Een financiële basiseducatie voor iedereen lijkt me geen slecht idee. Mijn kinderen hebben op school mooi het verschil geleerd tussen toendra en taiga maar wat btw is en samengestelde interest kwam in geen enkele les aan bod. En dat financiële analfabetisme leidt tot kleine ongelukjes en grote drama's. De schuldenkarrousel, bevolkt door advocaten, deurwaarders en incassobureaus, draait in dit land op volle toeren. Te veel mensen kunnen hun kredieten niet afbetalen. We moeten met zijn allen wat meer onze mond opentrekken over geld. En als u toch per se wil weten hoeveel ik heb, dan is hier het antwoord: genoeg.

Bert Kruismans is jurist en comédien.

